

VÁLOGATÁS A SZERZŐI JOGI SZAKÉRTŐ TESTÜLET SZAKVÉLEMÉNYEIBŐL

FEJLESZTÉSI TERV PÉNZÜGYI FEJEZETÉNEK SZERZŐI JOGI VÉDELME

SZJSZT-01/2019

A megkereső törvényszék által feltett kérdések

- 1. A Szerzői Jogi Szakértő Testület vizsgálja meg az egészségügyi központ, illetőleg a kórház által készített fejlesztési tervek pénzügyi fejezetét, és nyilatkozzon arra vonatkozóan, hogy a két anyag szerzői műnek minősül-e, figyelemmel arra, hogy annak elkészítése minisztériumi utasításon alapult, elkészítése során formai és tartalmi előírásokat kellett figyelembe venni, egy adott kórház gazdasági helyzetét kellett leírni! Nyilatkozzon e körben arról, hogy a két pénzügyi terv mennyiben alapszik a módszertani útmutatón, illetőleg a gyakori kérdéseken (10/A/l6. szám alatt csatolva), milyen átfedések mutathatók ki a módszertani útmutató, a pénzügyi tervek, illetőleg a gyakori kérdések között!*
- 2. Nyilatkozzon a testület arról a kérdésről, hogy amennyiben a két pénzügyi terv szerzői műnek minősül, akkor azok lényegét tekintve megegyeznek-e egymással: az egyezés a két szöveg tekintetében milyen, és mekkora terjedelmű részletek vonatkozásában áll fenn?*
- 3. Nyilatkozzon a Szerzői Jogi Szakértői Testület abban a vonatkozásban, hogy a két pénzügyi terv ügyiratnak minősül-e! Ügyirati felhasználásnak minősül-e az az eset, ha egy adott pályázatra készített tervvel azonos vagy lényegileg azonos tervet egy másik kórház pályázatához használnak fel? E körben vegye figyelembe a testület, hogy a pénzügyi tervek felhasználására kizárólag a pályázat keretein belül került sor, azt követően tudományos folyóiratban vagy egyéb iratban sem az alperes, sem más nem használta azt fel!*
- 4. Nyilatkozzon a testület arra vonatkozóan, hogy jogosulatlan felhasználásnak minősül-e, ha az adott pénzügyi tervet egy másik személy pályázatához használják fel ugyanazon pályázati rendszerben a szerző hozzájárulása nélkül!*
- 5. Figyelemmel arra, hogy a fejlesztési terv több különböző részből áll, amelyek egymással összekapcsolódnak, a pénzügyi fejlesztési terv a fejlesztési terv egyéb részeinek (építészeti, orvosszakmai, projektmenedzszeri részek) adataira épülve alakul ki, nyilatkozzon arról, hogy ha fejlesztési terv szerzői műnek tekinthető, akkor gyűjteményes vagy közös műként értelmezhető-e, lehetséges-e szerzői jogi értelemben a fejlesztési terven dolgozó személyek által készített anyagok szétválasztása egymástól, az anyag többi részétől, a pályázati, a módszertani útmutató, illetőleg a gyakran ismételt kérdések szövegétől!*

Az eljáró tanács szakértői véleménye

Előzetes megállapítások

Az eljáró tanács az ügyben rendelkezésre álló, a törvényszék által rendelkezésre bocsátott periratokat egyenként áttekintette, és az abból levont következtetések alapján hozta meg alábbi véleményét.

Mivel a Szerzői Jogi Szakértő Testület (SZJSZT) szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 8. § (1) bekezdése szerint „a Szakértő Testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást ...”, az eljáró tanács a megkeresés és az ahhoz mellékelte dokumentumok alapján hozta meg szakvéleményét.

Az eljáró tanács a jelen kérdések megválaszolása érdekében megvizsgálta és összevetette

- az intézet által kiadott, a „Fejlesztési terv részletes leírása” című dokumentum IV. Pénzügyi munkarészek és V. Pénzügyi tervezés című fejezetét (a továbbiakban: mód-szertan),
- a kórház fejlesztési terveinek pénzügyi fejezetét,
- az egészségügyi központ fejlesztési terveinek pénzügyi fejezetét
- „Gyakran Ismételt Kérdéseket” (a továbbiakban: GYIK).

Az eljáró tanács jelen szakvéleményében a feltett kérdések megválaszolása a kérdéses dokumentumok tartalmának egyszerű szövegértelmezés útján történő vizsgálatán alapszik. A dokumentumok pénzügyi és közgazdasági háttértudást igénylő értelmezését – kompetencia hiányában – értelemszerűen nem végezte el.

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Sztj.) 1. § (2)–(3) bekezdése értelmében a szerzői jogi védelem az irodalom, a tudomány és a művészet minden alkotását – annak megnevezésétől függetlenül – megilleti.

Az Sztj. 1. § (2) bekezdése példálózó jelleggel sorolja fel a szerzői jogi védelem alá tartozó műfajokat, mely felsorolás azonban nem kimerítő vagy megszorító jellegű, így szerző jogi védelem tárgyai lehetnek abban konkrétan nem nevesített műfajok is.¹

Erre figyelemmel egy meghatározott műfajba nehezen vagy egyáltalán be sem sorolható művek is állhatnak szerzői jogi védelem alatt.

Az Sztj. szerint a szerzői jogi védelem fennálltának további pozitív feltétele a mű egyéni-eredeti jellege [Sztj. 1. § (3) bekezdés], amely a szerző szellemi tevékenységéből kell fakadjon; egyebekben az nem függ sem mennyiségi vagy minőségi, sem esztétikai jellemzőktől, sem pedig a mű színvonalára vonatkozó értékítélettől.²

¹ Gyertyánfy Péter (szerk.): Nagykommentár a szerzői jogi törvényhez. Wolters Kluwer, Budapest, 2014, p. 83–91, az Sztj. 1. §-ához fűzött magyarázat.

² Lásd Sztj. 1. § (3) bekezdés, valamint Gyertyánfy: i. m. (1), p. 83–91, az Sztj. 1. §-ához fűzött magyarázat.

Az Sztj. 9. § (1) bekezdése alapján a szerzői jogok – a személyhez fűződő és a vagyoni jogok – összessége a szerzőt a mű létrejöttétől kezdve megilleti. Ilyen vagyoni jog többek között a szerzői mű többszörözése (Sztj. 18. § és 19. §) és terjesztése (Sztj. 23. §), illetőleg a mű átdolgozása (Sztj. 29. §).

A tényállás rövid összefoglalása

A felperes okleveles közgazdász és egészségügyi menedzser végzettséggel rendelkezik, egészségügyi pénzügyi vonalon folytat szakmai tevékenységet. Az intézet irányításával 2013. október 31-ig fejlesztési tervet kellett készítenie. Az országban számos kórház elkészítette fejlesztési tervét, amelynek elkészítéséhez az intézet módszertani útmutatót adott ki.

Az egyes kórházak fejlesztési terveinek a kidolgozását egyebek mellett az intézet által alkalmazott szakértői csapatok segítették, a felperes, állítása szerint pénzügyi szakértőként, egyike volt az intézet által alkalmazott szakértőknek. A felperes előadása szerint az intézettel kötött megállapodás nem zárta ki, hogy egy adott kórház megbízásából a fejlesztési terv pénzügyi részét is elkészíthesse, ezért a felperes részt vett az egészségügyi központ és ezen kívül még legalább kilenc másik kórház pénzügyi tervének elkészítésében.

A felperes állítása szerint a kórház részére 2016-ban elvállalt pénzügyi tanácsadás kapcsán értesült arról, hogy a kórház fejlesztési terveit képező pénzügyi terv gyakorlatilag megegyezik az egészségügyi központ részére beadott pénzügyi tervvel. Keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy az alperes azzal, hogy a felperes szerzői művét képező, az egészségügyi központ fejlesztési tervének részeként megalkotott pénzügyi tervet jogszerűtlenül többszörözte és azt átdolgozta az általa benyújtott, a kórház fejlesztési terv részét képező pénzügyi tervben, megsértette a felperes szerzői vagyoni jogait.

Vitatta az alperes, hogy a felperes által csatolt pénzügyi terv szerzői mű lenne az egyéni, eredeti jelleg hiánya és a szöveg ügyirat jellege okán.

Az eljáró tanács a megkeresésben feltett kérdésekre az alábbi válaszokat adja

Ad 1. A Szerzői Jogi Szakértő Testület vizsgálja meg az egészségügyi központ, illetőleg a kórház által készített fejlesztési tervek pénzügyi fejezetét, és nyilatkozzon arra vonatkozóan, hogy a két anyag szerzői műnek minősül-e, figyelemmel arra, hogy annak elkészítése minisztériumi utasításon alapult, elkészítése során formai és tartalmi előírásokat kellett figyelembe venni, egy adott kórház gazdasági helyzetét kellett leírni! Nyilatkozzon e körben arról, hogy a két pénzügyi terv mennyiben alapszik a módszertani útmutatón, illetőleg a gyakori kérdéseken (10/A/l6. szám alatt csatolva), milyen átfedések mutathatók ki a módszertani útmutató, a pénzügyi tervek, illetőleg a gyakori kérdések között!

A kérdést az eljáró tanács az alábbi hármas bontásban válaszolja meg: 1.1. a pénzügyi tervek mint szerzői művek; 1.2. a módszertan és a két pénzügyi fejezet összevetése és 1.3. a módszertan és a GYIK összevetése.

1.1. A pénzügyi tervek mint szerzői művek

Az eljáró tanács korábban kiemelte, az Sztj. 1. § (3) bekezdése alapján az alkotást kizárólag a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni-eredeti jellege alapján illeti meg a szerzői jogi védelem. Egy mű egyéni-eredeti jellegét tehát alapvetően az alapozhatja meg, hogy mekkora tere marad a szerzői alkotómunkának. Ez azt jelenti a jogirodalomban, hogy a védelemnek a mű egyéni, eredeti jellegén kívül más feltétele nincs, nem is lehet, az cenzúrárt jelentene.

A szerzői mű és az egyéni-eredeti jelleg kérdését az SZJSZT számos szakvéleményében elemezte. A testület 38/2003 számú szakértői véleménye tükrözi az SZJSZT vonatkozó gyakorlatát, rámutatva arra, hogy milyen szellemi alkotás minősülhet szerzői műnek: „Olyan szellemi alkotás, amely egyéni abban az értelemben, hogy az adott körülmények között lehetőség van többféle kifejezési módra, s ezek közül a szerző egyéni módon valósítja meg azok egyikét vagy másikat, s amely eredeti abban az értelemben, hogy az nem csupán valamely már meglévő alkotás szolgai másolata.”³

Az SZJSZT 19/2005 számú szakvéleményében az egyéni-eredeti jelleg mibenléte kapcsán kiemelte, hogy „*legendő az, hogy a műben az egyéni jelleg valamilyen minimuma megnyilvánuljon, azaz ne legyen teljesen meghatározva a körülmények vagy az alkalmazott eszközök által; legyen legalább minimális tere a különböző megoldások közötti emberi választásnak, továbbá, hogy ne egy meglévő alkotásnak szolgai másolásáról legyen szó*”. Az egyéni-eredeti jelleg megállapíthatóságának minimálisan tehát az a feltétele, hogy a mű ne legyen más mű szolgai másolása (SZJSZT-08/2011).

Visszaülve az SZJSZT korábbi, 7/2015 sz. szakvéleményére, az eljáró tanács e helyütt szükségesnek látja rámutatni arra, hogy az Sztj. 1. § (6) bekezdése⁴ egyértelműen kizárja a szerzői jogi védelemből a műbe foglalt ötletet, elvet, elgondolást, eljárást, működési módszert vagy matematikai műveletet – annak ellenére, hogy adott esetben magas színvonalú, kreatív szellemi munkát tükröz, mivel hogy egy ötlet vagy eljárás természeténél fogva több szerzői műben is felhasználható.⁵ Ugyanezen okból nem lehet jogosulatlan átvételt megállapítani hasonló témájú műben pusztán azon az alapon, hogy az ugyanazon gondolati rendszeren, illetve ugyanazon ismeretek közlésén alapul (SZJSZT-2009/3).⁶ Ebből követ-

³ https://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/SZJSZT_szakvelemenek_pdf/szjszt_szakv_2003_038.pdf

⁴ Sztj. 1. § (6) bek.: „Valamely ötlet, elv, elgondolás, eljárás, működési módszer vagy matematikai művelet nem lehet tárgya a szerzői jogi védelemnek.”

⁵ Gyertyánfy: i. m. (1), p. 83–91, az Sztj.1. § (6) bekezdéséhez fűzött magyarázat.

⁶ L. SZJSZT-7/2015. sz. szakvélemény: https://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/SZJSZT_szakvelemenek_pdf/szjszt_szakvelemenek_7_2015.pdf.

kezően amennyiben például egy adott módszert követve két, a szakma szabályaiban jártas szakember ugyanarra a következtetésre jut egy adott kérdés vonatkozásában, önmagában az még nem minősül szerzői jogi jogsértésnek. Azonban ha azt felhasználva, annak eredményeképpen más szerző művével külsőleg megegyező megjelenésű művet hoz létre, az egyéb feltételek fennállása mellett megalapozhat szerzői jogi jogsértést.⁷

Az eljáró tanács általános jelleggel megállapítja, hogy a módszertan a fejlesztési tervek formai és tartalmi előírásait általános, ám kötelező jelleggel írja elő annak érdekében, hogy a fejlesztési tervek központilag egységesen határozza meg. A formai felépítésén felül a módszertan a pénzügyi terv vonatkozásában előír egy kötelezően követendő logikát, sorrendszerűen meghatározva annak felépítését, megadva az abban használatos pénzügyi módszereket és táblázatokat. Bár ezáltal egy relatíve kötött formai és tartalmi kényszer határoz meg, ugyanakkor az eljáró tanács megítélése szerint mind a benne található pénzügyi információk felkutatása és prezentálása, mind az írásba foglalás terén kellően széles alkotói mozgásteret biztosít ahhoz, hogy a szerzői jogi védelem megállapítható legyen szakirodalmi műként [Szjt. 1. § (2) a) és (3) bekezdés].⁸ Kiemelendő azonban, hogy ez esetben nem a leírt pénzügyi tények, következtetések (mint információk) szolgálnak a szerzői jogi védelem tárgyául,⁹ hanem azok szövegben foglalt, egyéni-eredeti módon történő megjelenítése.

Azon körülmények, hogy a pénzügyi terv – egy fejlesztési terv részeként való – elkészítése minisztériumi utasításon alapult, hogy tartalmára és formájára nézve előírásokat kell követnie, valamint hogy tartalmát szükségszerűen meghatározzák az adott kórház gazdasági helyzetének specifikumai, önmagukban szintén nem zárják ki a szerzői jogi védelem megállapíthatóságát.

Az a körülmény, hogy egy pénzügyi tervdokumentáció – egy fejlesztési tervben található összes egyéb tervdokumentációhoz hasonlóan – alapvetően funkcionális alkotás, azaz végső soron az adott fejlesztési terv illetékes hivatalhoz történő beadására és ott történő esetleges felhasználásra készült, további feltételek teljesülése esetén nem zárja ki a szerzői jogi védelem lehetőségét.¹⁰ Az SZJSZT egy informatikai stratégiai terv szerzői jogi védelme kapcsán 11/2015. sz. szakvéleményében leírta, hogy „... *sem az nem zárja ki egy produktum szerzői jogi mű jellegét, hogy valamely konkrét intézmény gyakorlati céljaira szolgál, sem pedig az, hogy szabályokat, instrukciókat tartalmaz, eljárási rendet vagy működési módszert ír le.*”¹¹

⁷ L. SZJSZT-7/2015. sz. szakvélemény.

⁸ SZJSZT-15/2007/1. sz. szakvéleménye: https://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/SZJSZT_szakvelemenek_pdf/szjszt_szakv_2007_015.pdf.

⁹ Vö. Szjt. 1. § (5) bek.: „A szerzői jogi védelem nem terjed ki a sajtótermékek közleményeinek alapjául szolgáló tényekre vagy napi hírekre.”

¹⁰ SZJSZT-25/2003/1-2. sz. szakvélemény: https://www.sztnh.gov.hu/hu/szjszt/kereses?title=25%2F2003%2F1-2&field_szakterulet_value=All&field_megkereso_value=All&field_targy_value=&field_szoveg_value=&field_birosagi_hatarozat_value=All.

¹¹ https://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/SZJSZT_szakvelemenek_pdf/szjszt_szakv_2005_011.pdf.

A szerzői jogi védelem fennállásához szükséges azt is megvizsgálni, hogy a pénzügyi terv rendeltetése mennyiben határozza meg, szűkíti le annak tartalmát és formai megjelenítését.

Mindezekre figyelemmel az eljáró tanács véleménye szerint a módszertan által meghatározott tartalom- és formakényszer nem kizárólag annyiban hagy teret a szerző szellemi tevékenységének, hogy az adott kórházak egyedi körülményeiből következő eltérő adatok és következtetések szerepeljenek a tervekben, hanem ezen egyéniesítésen túlmenően is a pénzügyi terv – szűk körben ugyan – mutathat egyéni-eredeti jelleget. E jelleg megmutatkozik tartalmának megfogalmazásában, a módszertanon felül egyéb tartalommal való kiegészítésében (a módszertanban előírtak tudniillik csak minimális követelmények).

A fentiekre, valamint a dokumentumok elkészítésének kérdésben megfogalmazott körülményeire figyelemmel az eljáró tanács megállapítja, hogy mind a kórház, mind az egészségügyi központ fejlesztési tervének pénzügyi fejezete szerzői műnek tekinthető.

E helyütt megjegyzendő, hogy – a szerzői jogi védelemtől függetlenül – az azonosításra alkalmas módon rögzített, vagyoni értéket képviselő műszaki, gazdasági vagy szervezési ismeret, tapasztalat vagy ezek összeállítása a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 2:47. § (2) bekezdése alapján ún. *know-how-oltalomban* (azaz védett ismeretként) is jogi védelemben részesülhet. Mivel a know how-oltalom polgári jogi védelmet keletkeztet, fennállásának megítélésében a Szerzői Jogi Szakértő Testület nem rendelkezik szakvélemény adására hatáskörrel.

1.2. A módszertan és a két pénzügyi fejezet összevetése

A módszertan és a két fejlesztési terv pénzügyi fejezetének *tartalmi* összevetése után az eljáró tanács az alábbi aspektusok tekintetében állapít meg átfedéseket a fejlesztési tervek pénzügyi tervezésre vonatkozó részei és a módszertan IV–V. fejezete között:

- a „Fejlesztési terv részletes leírása” részhez meghatározott fő szempontok figyelembevétele,
- a módszertanban található táblázatok felhasználása, valamint az azok kitöltéséhez kapcsolódó előírások betartása,
- a fejlesztések megtérülésének módszertana (ENPV és ERR mutatók és az arra meghatározott pénzügyi képletek használata, a megtérülési idő meghatározásának módjai), a fejlesztés társadalmi hatásainak számszerűsítése és a fejlesztés pénzügyi fenntarthatósága leírásának előírányozott módja.

Ezek alapján kijelenthető, hogy *mindkét kórház szövegszerű pénzügyi tervezetében szerepelnek a módszertan előírásai, azok tartalmilag alapjaiban a módszertanban előírtakat vették alapul.*

Az eljáró tanács általános jelleggel megállapítja, hogy a vizsgált pénzügyi fejlesztési tervek a módszertanban előírtakhoz képest tágabb tartalmúak. A dokumentumok szövegének össze-

vetése alapján – példálózó jelleggel – különösen az alábbi, a módszertanban véleménye szerint *expressis verbis* nem szereplő tartalmakat és egyéb különbségeket emeli ki:

- a tervek „Pénzügyi munkarészek” című első fejezete a módszertanban elő nem írt többlettartalom,
- a módszertanban szereplő első táblázat tartalmát tervezett fejlesztési kiadásokként, a pénzügyi tervek beruházási költségeket adó tételekként említi,
- a módszertan tartalmi előírásaihoz képest névumként szerepel a tervekben „A projekt pénzügyi teljesítménymutatói” című fejezet, illetőleg az abban szereplő megtérülési mutatók (FNPV és FRR) nevesítése/használata és az ahhoz tartozó leírások.

Ugyanakkor az eljáró tanács szükségesnek tartja rámutatni arra is, hogy értelmezése szerint a módszertan csak támpontokat ír elő a pénzügyi tervezetek összeállításához, amelyeknek – minimálkövetelményként – kötelezően meg kell jelenniük a pénzügyi tervezetekben. Nem ad azonban olyan komplett, vázlat szintű sorvezetőt, amely sablonként lenne használható (azaz pontjainak egyedi adatokkal történő mintegy mechanikus kiegészítéséből automatikusan összeállhatna a tervezet szövege). A pénzügyi tervek létrehozásához a módszertanban megadott, kötelezően követendő aspektusokon felül számos, hozzáadott szakmai input szükséges és lehetséges, amelynek leírásában alkotói mozgástere nyílik a szerzőnek.

Összességében az eljáró tanács megállapítja, hogy az egészségügyi központ és a kórház pénzügyi terveinek létrehozása nem kizárólag a módszertanban megadott támpontok mechanikus követésének eredménye.

Az eljáró tanács a *formai* szempontú vizsgálat alapján ezen aspektusból is megállapítja az átfedést a módszertan és a két pénzügyi tervezet között. A pénzügyi tervezetek megfelelnek a módszertanban megjelölt szerkezeti követelményeknek is – különösen az abban előírt címek használata, a fejezetek egymásutánisága szempontjából. Az eljáró tanács a módszertan V. fejezetében előírt formai követelményeket külön nem vizsgálta.

1.3. A módszertan és a „Gyakran Ismételt Kérdések” összevetése

A GYIK-dokumentumról az eljáró tanács általános jelleggel megállapítja, hogy az a módszertanban szereplő előírásokat egészíti ki, illetőleg korrigálja, magyarázza és szükség szerint számszerűsíti. A pályázatírás bevett gyakorlata, hogy a kiíró a potenciálisan felmerülő, kulcsfontosságú aspektusokat kérdés-válasz („Gyakran Ismételt Kérdések”) formájában is külön kiemelve nyújt segítséget a pályázati kiírás tartalmának és feltételeinek értelmezésében, vagy esetlegesen ebben a formában a pályázatírásakor felmerült kérdéseket a résztvevők is feltehetik a kiírónak. *Tekintettel arra, hogy a GYIK-ben feltett kérdések a módszertan előírásainak magyarázatát, illetőleg pontosítását tartalmazzák, az eljáró tanács a GYIK és a pénzügyi fejlesztési terv szövegének tételes összehasonlítását a pénzügyi tervek szerzői jogi vizsgálata szempontjából nem tartja relevánsnak.*

A dokumentumban feltett kérdések és a pénzügyi tervek tartalmának megfeleltetése szempontjából az alábbiakat jegyzi meg:

- 1–6. kérdés: irreleváns kérdések,
- 7–8. kérdés: szerepelnek mindkét pénzügyi terv „Pénzügyi munkarészek” c. első fejezetében, a 2. és a 7. pontban,
- 9. és 11. kérdés: magyarázó jellegű, irreleváns kérdések,
- 12. kérdés: pénzügyi vonatkozásai okán az eljáró tanács nem nyilatkozik.

Ad 2. Nyilatkozzon a testület arról a kérdésről, hogy amennyiben a két pénzügyi terv szerzői műnek minősül, akkor azok lényegét tekintve megegyeznek-e egymással: az egyezés a két szöveg tekintetében milyen, és mekkora terjedelmű részletek vonatkozásában áll fenn?

Az eljáró tanács az egészségügyi központ és a kórház pénzügyi terveinek összevetése nyomán megállapítja, hogy a két dokumentum egymással nagymértékű – majdhogynem teljes – azonosságot mutat.

Kiemeli, hogy a dokumentumokban található szám- és egyéb adatok (különösen a táblázatok kitöltéséhez használt adatok és azok magyarázata, valamint az ezekből levont következtetések) – az intézmények eltérő sajátosságaiból következően – szükségszerűen különböznek. Ennek okán a fenti megállapításánál a táblázatok összevetését értelemszerűen figyelmen kívül hagyta. Ilyen szükségszerű eltérésként azonosította továbbá a tervek pozitív externáliákról, a „Pénzben nehezen kifejezhető hasznokról” szóló részeit, valamint a tervek végén található „Megállapítások” c. részt.

Az eljáró tanács a két pénzügyi terv szövege esetében az alábbi, minimális mértékű eltéréseket észlelte:

- az egészségügyi központ terve 5.1. részének 5. mondata nem szerepel a kórház tervében;
- a kórház terve (csak szerkesztési szempontból releváns visszautalást tartalmazó) 5.5.2. pontja nem szerepel az egészségügyi központ tervében (megjegyzés: az egészségügyi központ tervéből hiányzik az 5.5.2. pont);
- az egészségügyi központ terve „Fejlesztések pénzügyi fenntarthatósága” c. 5.5.4. fejezetében a kórház ugyanezen részéhez képest van egy pluszmondat.

Egyebekben a két pénzügyi terv alábbi részei egymással teljes, szó szerinti hasonlóságot mutatnak:

- egészségügyi központ terve 5.1. fejezet – kórház terve 5.5.1. fejezet A. és B. pontja (151–152. o.);
- egészségügyi központ terve 5.5.3. fejezet – kórház terve 5.5.3. fejezet (158. o.);
- egészségügyi központ terve 5.5.3.1. fejezet – kórház terve 5.5.3.1. fejezet (159–160. o.);
- egészségügyi központ terve 5.5.3.2. fejezet – kórház terve 5.5.3.2. fejezet (162–166. o.);

- egészségügyi központ terve 5.5.4. fejezet bevezető része – kórház terve 5.5.4. fejezet bevezető része;
- a fejlesztési terv tevékenységeinek pénzügyi fenntarthatósága c. táblázathoz fűzött megállapítások 1.2. és 6. pontja.

Megjegyzendő továbbá, hogy – bár a módszertan előírja – egyik tervben sem tértek ki a fejlesztés forrásainak felsorolására.

További észrevétel, hogy mindkét tervben egy helyen ugyanazon (feltehetőleg) elírás szerepel („Pénzben nehezen fejezhető hasznok” cím).

Ad 3. Nyilatkozzon a Szerzői Jogi Szakértői Testület abban a vonatkozásban, hogy a két pénzügyi terv ügyiratnak minősül-e! Ügyirati felhasználásnak minősül-e az az eset, ha egy adott pályázatra készített tervvel azonos vagy lényegileg azonos tervet egy másik kórház pályázatához használnak fel? E körben vegye figyelembe a testület, hogy a pénzügyi tervek felhasználására kizárólag a pályázat keretein belül került sor, azt követően tudományos folyóiratban vagy egyéb iratban sem az alperes, sem más nem használta azt fel!

Az Sztj. 1. § (4) bekezdése¹² egyértelműen kizárja a szerzői jogi védelem köréből az ügyiratokat.

A feltett kérdés megválaszolása érdekében először is azt szükséges meghatározni, hogy a fenti szerzői jogi kivétel milyen dokumentumok és milyen jellegű felhasználások esetében áll fenn.

Az 1999. augusztus 31-ig hatályos korábbi szerzői jogi törvényben szintén szerepelt e kivétel [1969. évi III. törvény 1. § (3) bekezdés], mely rendelkezéséhez fűzött miniszteri indokolás az alábbiakat tartalmazta az ügyirati jelleg vonatkozásában: „A törvény védelmi köréből... – gyakorlati szempontokból – ki kellett venni a szellemi munkának azokat az eredményeit, amelyek bármely ügyintézői tevékenység során készülnek (pl. jogszabályok, határozatok, ügyrendek, közlemények, szabványok, ügyiratok, beadványok, stb.)” A korábbi szerzői jogi törvény végrehajtási rendelete [9/1969. (XII. 29.) MM. számú rendelet 1. § (3) bekezdése] oly módon magyarázta a fogalmat, hogy „[a] szerzői jogi védelem nem terjed ki az államhatalmi, államigazgatási, a gazdálkodó és a társadalmi szervek, továbbá az egyesületek és szervezetek feladatszerű működése keretében az ügyintéző tevékenységük során keletkezett és bármely formában rögzített intézkedésekre, valamint azok tervezetére.”¹³

Az ügyirati funkció szerzői jogi értelmezésére a korábbi szerzői jogi törvény ítélkezési gyakorlata tett napjainkban is érvényes megállapításokat. Egy doktori értekezés elvileg szerzői mű, így harmadik személyekkel szemben védelmet élvez, de a doktori cím elérésére

¹² Sztj. 1. § (4) bek.: „Nem tartoznak e törvény védelme alá a jogszabályok, az állami irányítás egyéb jogi eszközei, a bírósági vagy hatósági határozatok, a hatósági vagy más hivatalos közlemények és az ügyiratok, valamint a jogszabállyal kötelezővé tett szabványok és más hasonló rendelkezések.”

¹³ SZJSZT-34/2000. sz. szakvélemény: https://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/SZJSZT_szakvelemenek_pdf/szjszt_szakv_2000_034.pdf.

irányuló eljárásban (nem közigazgatási, hanem belső igazgatási) ügyiratnak (mellékletnek) minősül, ezért – a bíróság megítélése szerint (Legf. Bir. Pf. III. 21.117/1978) a cím odaítélése vagy visszavonása tárgyában hozott határozat, még ha a mű eredetisége tekintetében támadt aggályokra is épül – a bíróság által nem felülbírállható.¹⁴

Az Sztj. Nagykommentárja szerint: „A hivatalos iratok körébe az iratot kibocsátón kívüli címzetteknek szóló iratok és az ezek előkészítésére szolgáló ügyiratok tartoznak. A mű funkcionális, ügyiratként való felhasználási célja, létrejöttének sajátos mechanizmusa, nem egy esetben kollektív döntés és tevékenység alapján történő keletkezése, és főként a megismeréséhez, terjesztéséhez fűződő közérdeknek a szerző kizárólagos jogban megtestesülő magánérdekét meghaladó súlya indokolja a kizárást. ... A szerzői jogi védelem kizárásának a feltétele a közérdekű, kifelé ható felhasználási mód, ezért ha egy, a kizárás körébe eső művet nem külső célú ügyiratként használnak fel, a védelem fennáll.”

Az SZJSZT is számos szerzői jogi védelem alatt álló műfaj és azok különféle felhasználása kapcsán kísérelte meg egyértelműsíteni a hivatalos irat vagy ügyirati jelleg körülírását. SZJSZT-18/2009.sz. szakvéleményében¹⁵ kimondta, hogy az Sztj 1. § (4) bekezdés csak a közhatalom birtokában kibocsátott normatív és egyedi aktusokat és az ezekhez kapcsolódó iratokat (ügyiratokat) tekinti hivatalos iratnak.

A fentiek alapján tehát, amennyiben egy szerzői mű hivatalos irathoz kötődik, úgy az a hivatalos irat ügyiratává válik, és az Sztj. 1. § (4) bekezdésének hatálya alá tartozik.

Ahogy a Nagykommentár is rámutatott, az ügyirati jelleg szigorúan funkcióhoz kötött jellemző. Ugyanakkor nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a körülményt sem, hogy amikor a szerzői mű elkészült, akkor még nem volt ügyirat – a szerzői jogi védelem pedig a mű keletkezésétől kezdve áll fenn. Az SZJSZT 15/2010. sz. szakvéleményében építészeti tervek felhasználása kapcsán mondta ki, hogy „... az a tény, hogy ügyirattá váltak az eljárásban a tervek, a szerzői jogi védelem fennállását nem érinti, azonban ez a funkció – adott esetben – azzal a következménnyel jár, hogy az említett alkotások – noha művek – az adott szerep betöltésétől kezdve az adott ügyirati funkcióban ki vannak véve a szerzői jogi védelem alól. Hangsúlyozandó, hogy csak az ügyben való felhasználás során nem érvényesül a szerzői jogi védelem. E felhasználás jogát azonban előzetesen a szerzői jogi jogosulttól meg kell szerezni (lásd: SZJSZT-25/2003/1–2.).”¹⁶

Az SZJSZT számos ügyben született döntése következetesen úgy rendelkezett, hogy az egyébként egyéni-eredeti jellegű művek szerzői jogi védelme az adott eljáráson belül nem áll fenn. Ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy ugyanazon mű eljáráson kívüli felhasználása ne állna szerzői jogi védelem alatt.¹⁷

¹⁴ Idézi: Lontai Endre, Faludi Gábor, Gyertyánfy Péter, Vékás Gusztáv: Szerzői jog és iparjogvédelem. Eöt-vös József Könyvkiadó, 2012, p. 48.

¹⁵ https://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/SZJSZT_szakvelemenyek_pdf/szjszt_szakv_2009_18_01.pdf.

¹⁶ https://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/SZJSZT_szakvelemenyek_pdf/szjszt_szakv_2010_15.pdf.

¹⁷ SZJSZT-12/14. sz. szakvélemény: https://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/SZJSZT_szakvelemenyek_pdf/szjszt_szakv_2014_12.pdf.

A módszertan szerint „a létesítmény fejlesztési terv célja, hogy átfogó képet adjon a kórház jelenlegi infrastrukturális állapotáról (épületállomány, eszköz), valamint meghatározza a 2014–2020-as időszakban tervezett fejlesztési igényeket és ennek megvalósításához szükséges pénzügyi forrást.” Bár ezek alapján a tervek kétséget kizáróan funkcionális művek, nem feltétlenül köthetőek szűken véve egy konkrét eljáráshoz (azaz hogy valamilyen ügy intézése során került sor elkészítésükre és felhasználásukra¹⁸), valamint nem zárható ki egyértelműen eljáráson kívüli felhasználásuk sem.

Az eljáró tanács meglátása szerint a rendelkezésre álló periratok alapján nem rekonstruálható egyértelműen az eljárás, amelynek keretében a tervek hivatalos iratként funkcionálnak. Nem rekonstruálható teljes mértékben továbbá az sem, hogy a pénzügyi terv valóban hivatalos feladat ellátása körében született volna, és csak az abban (feladatkörükben) részt vevő személyek által volt hozzáférhető, ezáltal nem látja megalapozottságát az ügyirati jelleg, illetve az ügyirati felhasználás megállapításának. Az a körülmény, hogy az intézet a fejlesztési terveket utóbb döntéselőkészítés céljára használhatja, önmagában nem alapozza meg az Sztj. 1. § (4) bekezdésére hivatkozva a pénzügyi terv szerzői jog alóli kivételét.

Az eljáró tanács megjegyzi továbbá, hogy az intézetről szóló Korm. rendeletben és az intézet szervezeti és működési szabályzatáról szóló NEFMI-utasításban foglaltak alapján az intézet e feladatkörében nem rendelkezik hatósági jogkörrel.¹⁹ Az egészségügyi intézményeket érintő döntéselőkészítési feladatköre²⁰ nem feltétlenül alapozza meg, hogy az intézethez beadott dokumentumok automatikusan ügyirattá váljanak. Így az a körülmény, hogy az intézet a fejlesztési terveket utóbb döntéselőkészítés céljára használhatja, önmagában nem alapozza meg az Sztj. 1. § (4) bekezdésére hivatkozva a pénzügyi tervnek – mint kórházfejlesztési tervdokumentáció részének – szerzői jog alóli kivételét.

Erre figyelemmel az eljáró tanács által tett megállapítások a kérdések vonatkozásában általános jellegűek.

A második kérdés kapcsán (hogy ti. egy adott pályázatra készített tervvel azonos vagy lényegileg azonos tervnek egy másik kórház pályázatához történő felhasználása ügyirati felhasználásnak minősül-e) az eljáró tanács rámutat arra a körülményre, hogy az ügyirati jelleg szerzői jogi kivételt mindig egy adott eljárás vonatkozásában és keretei között alkot. *Vagyis egy szerzői mű egy adott eljárásban – annak dokumentációjához ügyiratként csatolva – kikerül a szerzői jogi védelem alól, de ez nem jelenti azt, hogy más, attól elkülöníthető*

¹⁸ SZJSZT-25-2003/1-2. sz. szakvélemény.

¹⁹ Vö. Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény 9. §:

[A hatóság] E törvény alkalmazásában hatóság az a szerv, szervezet vagy személy, amelyet (akit) törvény, kormányrendelet vagy önkormányzati hatósági ügyben önkormányzati rendelet hatósági hatáskör gyakorlására jogosít fel vagy jogszabály hatósági hatáskör gyakorlására jelöl ki. A hatóságtól a hatáskörébe tartozó ügy nem vonható el.

²⁰ A Gyógyszerészeti és Egészségügyi Minőség- és Szervezetfejlesztési Intézet szervezeti és működési szabályzatáról szóló 1/2012. (I.6.) NEFMI-utasítás III./3.2.6. j) pontja.

eljárásban is szabadon felhasználható – függetlenül attól, hogy más eljáráson kívüli felhasználásra (pl. tanulmányként publikálásra) nem kerül sor.

Ad 4. Nyilatkozzon a testület arra vonatkozóan, hogy jogosulatlan felhasználásnak minősül-e, ha az adott pénzügyi tervet egy másik személy pályázatához használják fel ugyanazon pályázati rendszerben a szerző hozzájárulása nélkül!

Az Sztj. 16. § (1) bekezdése alapján a szerzői jogi védelem alapján a szerzőnek kizárólagos joga van a mű egészének vagy valamely azonosítható részének anyagi formában és nem anyagi formában történő bármilyen felhasználására és minden egyes felhasználás engedélyezésére. Egy szerzői mű felhasználása főszabályként engedélyköteles tevékenység, amelynek útja a szerzővel kötött felhasználási szerződés.²¹

Nem kizárt ugyanakkor, hogy egy – alapvetően szerzői jog által védett – művet alapul véve új, önálló szerzői mű jöjjön létre. Az Sztj. 4. § (2) bekezdése szerint szerzői jogi védelem alatt áll származékos műként²² továbbá más szerző művének átdolgozása is, ha annak egyéni-eredeti jellege van. Az átdolgozás engedélyköteles tevékenység, az kizárólag az eredeti mű szerzőjét megillető jogok sérelme nélkül történhet. Az Sztj. Nagykommentárja szerint az átdolgozással létrejött mű és az átdolgozott művet illető szerzői jogi védelem származékos jellege azt jelenti, hogy az alapul fekvő alkotásnak szerzői műnek kell lennie, az átdolgozás eredményeképpen pedig az eredeti műtől eltérő egyéni, eredeti jellegzetességgel bíró műnek kell létrejönnie, valamint az átdolgozásnak jogszerűnek kell lennie, vagyis az nem járhat az átdolgozott mű szerzője jogainak sérelmével.²³

Az Sztj. 16. § (6) bekezdésében foglaltaknak megfelelően jogosulatlan a felhasználás különösen akkor, ha arra törvény vagy az arra jogosult szerződéssel engedélyt nem ad, vagy ha a felhasználó jogosultságának határait túllépve használja fel a művet.

Az eljáró tanács megjegyzi, hogy amennyiben egy szerzői mű megrendelésre készül, a mű felett gyakorolható szerzői jogokat a felek célszerűen a mű létrehozására irányuló szerződésben rendezhetik. A polgári jogban irányadó szerződéses szabadság adta lehetőségekkel élve a felek ilyenkor akár kiköthetik azt is, hogy a megrendelő kizárólagos felhasználási jogot kap, amely harmadik személynek is átengedhető – ez esetben pedig a szerzői mű további felhasználásához nem feltétlenül szükséges a szerző engedélye.

Tekintettel arra, hogy a periratokban rendelkezésre álló, a pénzügyi tervek (különösen a egészségügyi központ terve) létrehozására irányuló vállalkozási szerződések nem tartalmaznak szerzői jogi kikötéseket, a egészségügyi központ és a kórház terveinek felhasználása vonatkozásában az Sztj. rendelkezéseit kell irányadónak tekinteni.

A fentiek alapján az eljáró tanács megállapítja, hogy egy szerzői műnek minősülő pénzügyi terv más pályázati anyagában történő felhasználása – külön engedély vagy felhasználá-

²¹ A felhasználási szerződésre vonatkozó szabályokat az Sztj. V. fejezete szabályozza.

²² Lásd: Gyertyánfy: i. m. (1), p. 101–103, az Sztj. 4. § (2) bekezdéséhez fűzött magyarázat.

²³ Gyertyánfy: i. m. (1), p. 224–227, az Sztj. 29. §-hoz fűzött magyarázat.

lasi szerződés hiányában – szerzői jogi josértést valósít meg. E kérdés szempontjából nem releváns az a körülmény, hogy a pénzügyi terv ugyanazon pályázati rendszer keretében kerül felhasználásra.

Ad 5. Figyelemmel arra, hogy a fejlesztési terv több különböző részből áll, amelyek egymással összekapcsolódnak, a pénzügyi fejlesztési terv a fejlesztési terv egyéb részeinek (építészeti, orvosszakmai, projektmenedzseri részek) adataira épülve alakul ki, nyilatkozzon arról, hogy ha fejlesztési terv szerzői műnek tekinthető, akkor gyűjteményes vagy közös műként értelmezhető-e, lehetséges-e szerzői jogi értelemben a fejlesztési terven dolgozó személyek által készített anyagok szétválasztása egymástól, az anyag többi részétől, a pályázati, a módszertani útmutató, illetőleg a gyakran ismételt kérdések szövegétől!

E ponthoz kapcsolódóan feltett kérdések vonatkozásában az eljáró tanács elöljáróban leszögezi, hogy jelen szakvélemény 1–4. kérdésére adott válaszában a fejlesztési tervek pénzügyi fejezetét vizsgálta, és ezeknek tulajdonított szerzői jogi védelmet. Az egyes fejlesztési tervek teljességének szerzői mű jellegét nem mondta ki (főleg, hogy a peranyagban csak a kórház teljes tervdokumentációja áll rendelkezésre).

Ha feltesszük, hogy a fejlesztési terv szerzői műnek minősül, úgy amennyiben

- elválaszthatók és önállóan is felhasználhatók az egyes alkotók által létrehozott részanyagok, valamint minden szerző önállóan is jogosultja lehet szerzői jogi védelemnek – az összekapcsolt művekre [Szt. 5. § (1)–(2) bekezdése];
- nem választhatók el az egyes szerzők által alkotott részek, így azok nem lehetnek önálló szerzői jogi védelem tárgyai – az együttesen létrehozott művekre vonatkozó szabályok hatálya alá esnek szerzői jogi értelemben [Szt. 6. § (2) bekezdése].

A többszerzős közös művek szerzői jogi megítélése aszerint választható el, hogy a létrehozásában közreműködő szerzők hozzájárulása elkülöníthetően megállapítható-e, hogy a (közös) mű egyes részei önállóan felhasználhatók-e, valamint önmagukban szerzői jogi védelem alá esnek-e. A feltett kérdés megválaszolásához ezen előkérdések tisztázása szükséges.

Az, hogy a fejlesztési terv elkészítésében részt vevő egyes szerzők pontosan milyen módon és mértékben járultak hozzá a teljes mű létrehozásához, illetőleg hogy az általuk létrehozott részanyagok elválaszthatók-e (és ha igen, mennyiben elválaszthatók) a mű egészétől, az bizonyítási kérdés (ténykérdés), szerzői jogilag jelen formájában nem értelmezhető.

*Dr. Munkácsi Péter, a tanács elnöke
Dr. Zugh Kinga, a tanács előadó tagja
Dr. Tóth Éva, a tanács szavazó tagja*